

7. Prevence

Popis naplnění standardu:

7a Orgán sociálně-právní ochrany aktivně vyhledává a monitoruje ohrožené děti. Prokazatelně koordinuje, případně vytváří podmínky pro preventivní aktivity ve svém správním obvodu.

Jak porozumět slovu ohrožení:

Za ohrožení dítěte lze považovat situaci, kdy dochází k nedostatečnému uspokojování potřeb dítěte, a to po delší časový úsek, kdy hrozí deprivace dítěte. V praxi sociálních pracovníků jde zejména o ohrožení dětí plynoucí ze sociálního prostředí – nedostatečného uspokojení psychických potřeb (potřeba podnětů, smysluplného řádu a struktury, emoční vazby, vlastní identita, někam patřit a být přijímán, potřeba otevřené budoucnosti – mít naději a volbu) nebo fyzické potřeby dětí.

Jestliže nejsou tyto potřeby uspokojovány, může dojít ke stavům, které jsou označovány jako zanedbávání, zneužívání nebo týrání.

Hlavní okruhy příčin ohrožení dítěte:

1. **Příčiny vnitřní:** spočívající především v dítěti – vycházejí z dítěte, kdy jeho odlišnost vzhledová nebo osobnostní, zvláštnosti původu etnického, zdravotní postižení (chronická nemoc, vrozená vada, jiné příčiny) vedou k narušení, deviaci či znemožnění jeho odpovídajícího vývoje, a dítě tak ohrožují.
2. **Příčiny vnější:** spočívající v prostředí, kde dítě žije. Mohou to být faktory z prostředí fyzikálního, biologického, chemického (poruchy biologické rovnováhy a životního prostředí) i sociálního. Negativní faktory z prostředí společenského můžeme hodnotit jako nedostatky ve fungování společnosti jako celku na straně jedné (bída, hlad, nedostatek, diskriminace, válka), nebo jako nedostatky ve fungování společenských skupin, zejména rodiny, na straně druhé.

Akutnost, aktuálnost ohrožení dítěte

- *Latentní, skryté ohrožení – skryté a neprojevené ihned, ale již přítomné s tendencí projevit se za příhodných okolností. Časová prodleva (tj. zpoždění) mezi iniciací jevu a jeho pozorovatelným projevem.*
- *Akutní ohrožení – aktuálnost a potřeba jednat a konat, řešit situaci urgentně, v krátkém časovém úseku.*
- *Pro posouzení naléhavosti k řešení případu slouží vyhodnocovací materiál.*

Vyhledávání a monitorování ohrožených dětí OSPOD Sedlčany

- Orgán sociálně-právní ochrany přijímá oznámení o ohrožených dětech.

Detekce/zjištění, odhalení, identifikace, zachycení informace o podezření na ohrožení dítěte probíhá většinou vně orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Pokud získá kdokoliv (veřejnost, právnické i fyzické osoby ad.) poznatky o přípravě, páchání nebo již spáchání jednání, které lze označit za týrání dítěte, má povinnost, v souladu s legislativou, toto překazit a oznámit trestný čin. V případech podezření se, zároveň s příslušným oznámením ve vztahu k orgánům činným v trestním řízení, může také každý obrátit na orgán sociálně-právní ochrany, v souladu s legislativou.

- Případné podezření mohou mít i zaměstnanci orgánu sociálně-právní ochrany dětí nebo sociální pracovníci, řešící jiné agendy - v souvislosti s výkonem určených pracovních

činností.

- V rámci zpracovaného Komunitního plánu regionu Sedlčanska (viz. webové stránky Města Sedlčany), v analytické části, nebyly v této oblasti zjištěny žádné rizikové faktory obecného rázu, tzn. s odkazem na tuto skutečnost nebyl zpracován plán prevence a stanovena konkrétní opatření.

- Od roku 2020 město Sedlčany deklaruje zájem řešit preventivní aktivity, bylo rozhodnuto o zřízení pozice preventivní (jako manažera preventivních aktivit), je deklarován zájem na plánování preventivních aktivit (usnesení Zastupitelstva města Sedlčany k problematice ochrany dětí a mládeže před sociálně patologickými jevy, projednané a přijaté dne 14. 10. 2019 (usnesení ZM č. 110/2018-2022).

S osobou preventivní Odbor/OSPOD spolupracuje.

- Pracovníci OSPOD při výkonu svých činností aktivně vyhledávají a monitorují ohrožené děti na celém území správního obvodu. V rámci prováděných šetření věnují pozornost všem dětem, se kterými se dostanou do kontaktu (sourozenci, příbuzní, sousedé apod.). Zvýšenou pozornost věnují neúplným rodinám nebo rodinám s deklarovánými nedostatečnými příjmy.
- Pracovníci Úřadu věnují zvýšenou pozornost určitým lokalitám, které jsou v rámci času a podmínek sledovány rizikovými (např. bytový dům č.p. 791 (ubytovna), azylový dům pro matky s dětmi, lokalita Luční ul., apod.).
- Místa s vyšším výskytem dětí a mládeže, případně s rizikem jejich problematického chování, monitoruje na území města Sedlčany zejména Městská policie Sedlčany – obchůzkovou činností nebo kamerovým systémem. OSPOD Sedlčany s pracovníky Městské policie Sedlčany spolupracuje.
Vytipované lokality ve městě i okolí zároveň navštěvují pracovníci terénního programu nízkoprahového zařízení a adiktologické ambulance Magdaléna, o. p. s., CAS, středisko Příbram, které je dlouhodobým spolupracujícím subjektem města Sedlčany/Městského úřadu Sedlčany.
V rámci učiněného avíza k OSPOD Sedlčany pracovníci osloví „zachycenou“ osobu mladistvého a jeho rodinu, prověří informace, poskytnou sociální poradenství, případně uváží a nabídnou dlouhodobější spolupráci k ochraně práv dětí v rodině.
- Zvýšenou pozornost věnují pracovníci OSPOD ohroženým skupinám – dětem v náhradní rodinné péči, rodinám s finančními problémy, rodinám s dítětem se zdravotním postižením, osamělým rodičům, apod.
U těchto rodin uplatňují adekvátní preventivní aktivity - např. oslovení k získání podrobnějších informací, častější návštěvy, sociálně-právní poradenství nebo nasměrování na odborné poradenství, posilování rodičovských kompetencí, zapojení poskytovatelů služeb do řešení situace rodin apod.
- Zvýšenou pozornost věnují pracovníci všem dětem, které se pohybují bez dozoru odpovědné osoby v době školního vyučování po ulicích, hřištích, zákoutích aj. při podezření na záškoláctví.
- Na vyhledávání a monitorování ohrožených dětí spolupracují pracovníci OSPOD s ostatními institucemi a organizacemi v lokalitě – informace si neformálně/případně formálně předávají např. při setkávání s poskytovateli služeb, výměnou informací se sociálním kurátorem pro dospělé, v rámci činnosti Komise sociálně – právní ochrany dětí Sedlčany, na setkání Pracovní skupiny pro prevenci, při pravidelných setkáváních s pracovníky Úřadu práce – Kontaktního pracoviště Sedlčany, s manažerem prevence města Sedlčany, apod.

Vlastní preventivní aktivity orgánu sociálně právní ochrany dětí

- OSPOD Sedlčany se prostřednictvím svých pracovníků zapojuje do regionálních aktivit, osvětové činnosti pro odborníky i veřejnost.
 - K problematice péče, výchovy, vzdělávání dětí Místní akční skupiny Sedlčanska - projekt MAP - setkávání škol s odborníky v rámci projektu Výzkum, vývoj, vzdělávání.
 - OSPOD Sedlčany dlouhodobě spolupracuje s Centrem Petrklíč Sedlčany (dříve mateřské centrum, později rodinné centrum), které má uděleno pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí, je iniciátorem a realizátorem aktivit, které cílí na děti, rodiče a rodiny s dětmi, včetně akcí preventivně-výchovného charakteru.
 - Do dalších komunálních aktivit, aktuálních v čase.
- OSPOD Sedlčany byl podporovatelem potřeby zajistit v regionu síť služeb pro rodiny, což se podařilo v následujícím:
 - Odbor/OSPOD byl iniciátorem zřízení služby **sociálně-aktivizační služby pro rodiny s dětmi (SAS)** v regionu. Tuto zajišťuje **Farní charita Starý Knín**, poskytovatel sociálních služeb, která v rámci registrované služby (formou ambulantní i terénní) má možnost v rodinách, vytipovaných OSPOD Sedlčany, realizovat činnosti vedoucí k resocializaci uživatelů – např. podpora v soběstačnosti, v péči o děti, snaha o návrat rodičů na trh práce. Služba si stanovila za cíl sanaci rodin i preventivní aktivity, které směřují k podpoře rizikových rodin – doučování dětí, asistovaný styk, zajištění volnočasových aktivit dětí, doprovázení členů rodin na úřady, pomoc při výchově a vzdělávání dětí. Pracovníci SAS radí rodičům, jak vést domácnost, hospodařit s rodinným rozpočtem, učí starostlivosti a péči o děti. Zajišťuje služby/doprovod psychologa nebo psychoterapeuta, pomoc speciálního pedagoga při výchově, pořádá přednášky, semináře pro rodiny, služby dluhového poradenství. Podporuje rizikové rodiny k návratu do plnohodnotného života a společnosti.
 - Městem sjednaná **služba Dluhové a finanční poradny Sedlčany** poskytuje prostřednictvím odborníka poradenské služby občanům v oblasti finanční gramotnosti. Službu využívají zejména rodiny s finančními problémy, dluhovými závazky. Jedná se o službu, kterou z iniciativy Odboru sociálních věcí Úřadu s odborníkem zesmluvnilo město Sedlčany.
 - **Odborné poradenské a terapeutické služby dětem, dospívajícím a jejich rodinám s výchovnými a jinými problémy** zajišťuje zejména **Středisko výchovné péče Dobřichovice, Středisko výchovné péče Příbram (SVP)**, a to dětem s hrozícím rizikem poruchy chování, dětem ohroženým vývojem sociálním nebo osobnostním, jejich rodičům. V režimu neformálního smluvního ujednání o poskytování služeb pracovníci ambulancí SVP v uvedených místech poskytují služby i v terénu - dojíždějí do Sedlčan, kdy město Sedlčany poskytuje pro výkon práce vhodné prostory a zázemí (služba je poskytována formou ambulantní) nebo přímo ve školských zařízeních (služba poskytována formou terénní).
 - Je zajišťováno **odborné poradenství psychologa pro potřeby pěstounských rodin (PhDr. Lenka Filípková)** - v režimu neformálního smluvního ujednání o poskytování služeb jsou sjednány výjezdy pracovnice do Sedlčan, služba klientům je poskytována formou ambulantní - město Sedlčany poskytuje pro výkon práce vhodné prostory a zázemí.
 - Je sjednáno poskytování **odborné služby zapsaného mediátora (JUDr. Lenka Slováčková)**. Město Sedlčany poskytuje pro výkon práce vhodné prostory a zázemí.
 - Další odborníci, kteří poskytují návazné služby na výkon sociálně-právní ochrany mohou být sjednáváni dle potřeb a možností.

- Pracovníci OSPOD Sedlčany provádějí, z legislativní povinnosti, pravidelné návštěvy dětí v ústavní péči, náhradní rodinné péči.
- Město Sedlčany finančně podporuje, na základě doporučení OSPOD Sedlčany, iniciativy, které dětem, ohroženým rizikovým chováním či prostředím jakkoliv pomáhají - v interně nastaveném systému umožňuje uplatnit žádosti o finanční příspěvek z obecního rozpočtu - tímto společensky prospěšné partnery spolupráce podporuje (žádosti o finanční příspěvky mohou uplatnit instituce a organizace, působící ve městě, případně také subjekty s regionální působností, do jejichž činnosti se občané města Sedlčany zapojují), např. umožní účast na táborovém pobytu pro děti ze sociálně-znevýhodněného prostředí, pokud je taková aktivita organizována.
- Kurátor pro děti a mládež spolupracuje se školami (základními, střední, středním odborným učilištěm), zejména s metodiky primární prevence, na vyžádání konzultuje závažné výchovné problémy žáků/studentů. U dětí s trestnou činností spolupracuje s probačními a mediačními službami, státními zastupitelstvími, účastní se výchovných komisí škol, spolupracuje se sociálním kurátorem Úřadu, manažerem prevence města Sedlčany, ad.
- Kurátor pro děti a mládež se může účastnit konferencí a školení s tématy prevence a realizovat vlastní preventivní činnost na školách, případně takové akce pomáhá zajistit.
- V rámci běžného výkonu sociálně-právní ochrany dětí zaměstnanci věnují pozornost i dalším dětem v rodině, širšímu prostředí rodin, komunity, lokality – zde mohou zachytit indicie o potřebě konat a jednat v zájmu dětí, které by mohly být v postavení ohroženého dítěte dle § 6 zákona č. 359/1999 Sb.
- Zvýšenou pozornost věnují zaměstnanci orgánu sociálně-právní ochrany dětí rodičům osamělým/samostatně žijícím, sociálně znevýhodněným rodinám, rodinám s dlouhodobě nezaměstnanými rodiči nebo nízkými příjmy, případně obětem násilí v rodinách.
- Obce regionu, školy a školská zařízení, zdravotnická zařízení, poskytovatelé sociálních služeb, neziskové organizace ad. mají se zaměstnanci orgánu sociálně-právní ochrany dětí nastavena pravidla formální i neformální spolupráce a vzájemného informování.
- Komise sociální a zdravotní, Komise sociálně-právní ochrany dětí, Pracovní skupina pro prevenci, jejich členové a zapojené subjekty mohou avizovat potřebu řešit případy dětí a jejich rodin, které se mohou jevit jako ohrožené.

Koordinační snahy, tvorba podmínek pro preventivní aktivity - spolupráce s dalšími institucemi a organizacemi

V rámci své činnosti OSPOD spolupracuje s institucemi a organizacemi, které se podílejí na činnostech směřující k předcházení ohrožení dětí, zejména s:

- dalšími pracovišti OSPOD v rámci Středočeského kraje i ČR,
- jinými Odbory a pracovišti Úřadu (Odborem majetku, Odborem ekonomickým, Odborem vnitřních věcí, Komisí pro projednávání přestupků města Sedlčany, Odborem dopravy, aj.)
- vedením města Sedlčany, manažerem prevence města Sedlčany, městem zřízenými organizacemi (Městskou teplárenskou Sedlčany, s.r.o. – správa bytového fondu města. Technickými službami města Sedlčan, s.r.o.),
- obecními úřady ve správním regionu i mimo region,
- úřady práce,
- soudy,
- Policií ČR,
- Obecní policií – zejména Městskou policií Sedlčany,
- probační a mediační službou ČR,
- státními zastupitelstvími,
- zařízeními sociálních služeb a poskytovateli sociálních služeb,
- pověřenými osobami k výkonu SPO,
- školami a školskými zařízeními,
- poskytovateli zdravotních služeb,
- rodiči a dalšími osobami odpovědnými za výchovu.